

## **Toespraak Griffier G.J.A. Hamilton bij de wisseling van het Voorzitterschap van de Eerste Kamer op 28 juni 2011**

Meneer de Voorzitter,

Namens de Griffie wens ik u van harte geluk met uw verkiezing tot Voorzitter. Weest u overtuigd van de inzet en loyaliteit van de ambtelijke organisatie aan de Eerste Kamer der Staten-Generaal en aan u als haar voorzitter.

Ik dank u voor de mogelijkheid die u mij als Griffier biedt in de plenaire vergadering kort de afgetreden voorzitter toe te spreken.

Meneer de Oud-voorzitter,

Als een wervelwind, zo zou ik uw gang door dit gebouw, door Den Haag, door Nederland, door Europa en de wereld willen typeren - sinds uw aantreden op 6 oktober 2009.

Binnen en buiten dit huis hebt u talloze malen uitgedragen wat de rol en betekenis van de Eerste Kamer in ons staatsbestel is. U bent door de vroegtijdige val van een vorig kabinet als eerste adviseur van het staatshoofd betrokken geweest bij een kabinetsformatie. Voor het eerst is in de verslaggeving van een informateur gewag gemaakt van observaties van de Voorzitter van de Eerste Kamer. Als onpartijdig voorzitter hebt u de afgelopen maanden, desgevraagd, moeten duiden of een minderheidspositie van een kabinet gevolgen heeft voor werkwijze en handelen van de Eerste Kamer. Kortom, het altijd bewegende staatsrecht heeft in uw periode geen last gehad van windstille.

Veel bezoekers hebt u als Voorzitter ontvangen. Voorlieden van werkgevers- en werknemersorganisaties, vertegenwoordigers van maatschappelijke organisaties, adviesorganen, wetenschap en cultuur. Ambassadeurs ontving u niet individueel voor een courtesy call, maar in groepjes, waarbij u informatie-uitwisseling en discussie entameerde. Persoonlijke contacten ziet u als het cement tussen mensen, culturen, religies, landen. Ik heb vaak kunnen waarnemen hoe u banden smeedt en versterkt, vertrouwen verdiept en op basis daarvan de kern van problemen bespreekbaar maakt. De betekenis van parlementaire diplomatie ook voor de belangen van ons land hebt u zichtbaar gemaakt en belichaamd. Uw optreden echode de waarden die in dit Huis vaak weerklinken en verdedigd worden. In buitenlandse hoofdsteden als Berlijn, Ankara, Moskou, Bakoe, Tirana en Zagreb werd u, misschien meer nog dan in eigen land, erkend en herkend als een invloedrijk Europees parlementair voorman met een grote reputatie als voormalig Voorzitter van de Parlementaire Assemblee van de Raad van Europa en lid van de Europese Conventie.

U was een Voorzitter met een buitengewoon ambitieuze en volle agenda. Tijd vermorsen was u vreemd. Vanaf het begin gaf u aan dat u van een strakke planning hield, bij voorkeur weken of maanden vooruit. Daarbij leek u geïnspireerd door een uitspraak van Victor Hugo: *Celui qui chaque matin projette la transaction du jour et suit dehors ce plan, porte un fil qui le guidera par le labyrinthe de la vie la plus occupée.* Een goede planning in de morgen is als een draad die iemand door het labyrint van het drukste leven voert.

Ik wil niet beweren dat uw planning niet aan wijziging onderhevig kon zijn. Vaak kwam er op het laatste moment nog het nodige bij, als u ontdekte dat er nog een stiefuurtje beschikbaar was. Voor u heeft de morgenstond goud in de mond. Wie tijdens een buitenlands bezoek om acht uur 's morgens op het afgesproken tijdstip aan het ontbijt verscheen, werd vaak begroet met een hartelijk goede middag of met de vraag of de ander een prettige vakantie achter de rug had. Juist aan de vroege ontbijttafel hebt u in het buitenland vaak ministers en parlementariërs ontvangen. Uw chauffeur John Meinders kan getuigen dat de weg van Nuth naar Den Haag op het laatste moment soms toch via Brussel of een andere buitenplaats bleek te lopen.

U hield, logisch, ook van een strakke planning en handhaving daarvan van de vergaderingen van deze Kamer. 'Mag ik de minister vragen hoe lang hij nog denkt nodig te hebben' was een vaak gebezigde hint in de richting van de regeringstafel wanneer u percipieerde dat er nog veel papieren en kattedelletjes gesorteerd werden. Uw eigen sturing was vaak snedig en niet gespeend van humor, zoals de leden van de familie De Graaf in deze zaal ervoeren, toen u geconfronteerd met hun aantal twee weken geleden zei dat speciaal voor hen in dit huis een Gravenkamer is ingericht. Een van hen zal daar vanaf vandaag het College van Senioren presidieren.

Als Voorzitter van de Huishoudelijke Commissie hebt u toezicht gehouden op de ambtelijke organisatie en sturing gegeven aan investeringen in dit gebouw. Er hangen camera's in deze zaal die het burgers mogelijk maken de debatten thuis live te volgen. Op de dag van uw aantreden initieerde u een stageprogramma voor getalenteerde jonge mensen. De dag daarna informeerde u of er al stagiaires waren begonnen. Zo vlot ging dat niet, maar het heeft niet lang geduurd. Vasthoudend droeg u eraan bij dat deze Kamer tijdig een ruimtelijke uitbreiding kon realiseren richting de vleugel van de Raad van State teneinde de verwachte toename van middelgrote fracties te kunnen accommoderen. Het heeft niet veel gescheeld of u had met eigen van huis meegebracht gereedschap een tweede vlaggenmast op de Mauritstoren gemonteerd. U signaleerde al snel dat er in deze instelling veel papier verspild wordt. Dat was voor de Griffie een krachtige stimulans om door te gaan met het realiseren van een papierarm parlement. Nog in dit parlementaire jaar hopen we daarin een belangrijke slag te maken.

Uw tomeloze energie heeft de ambtelijke organisatie niet onberoerd gelaten. U vroeg veel, maar u gaf ook veel, vooral vertrouwen, inspiratie en stimulans. Voor dat vertrouwen en de zeer plezierige samenwerking zeg ik u hartelijk dank. U zet in deze Kamer uw parlementaire loopbaan die al meer dan drie decennia beslaat, gewoon voort. Voor uw echtgenote Gemma ben ik blij dat u meer tijd krijgt om de family man te zijn die u naast uw drukke parlementaire bestaan ook altijd geweest bent.

Meneer de Oud-voorzitter, beste René, door het vele dat u hebt gerealiseerd, zal uw voorzitterschap als relatief kort maar markant en met een scherp profiel de parlementaire geschiedenis ingaan.